

О.М. Шевченко, к.е.н., доцент
Полтавський національний технічний університет імені Ю. Кондратюка

РОЛЬ ВЕНЧУРНОГО КАПІТАЛУ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Проголошений Україною курс на інтеграцію у європейські структури потребує, перш за все, формування сучасної високорозвинutoї економіки, заснованої на новітніх досягненнях науки, техніки, технології, інформації тощо. Реалізація зазначеної мети потребує залучення значних інвестиційних ресурсів, пошук джерел яких є одним з головних напрямів як наукових досліджень, так і господарської практики. Саме тому для підприємств, особливо для молодих фірм у високотехнологічному секторі важливим механізмом активізації інноваційного розвитку є залучення венчурних інвестицій.

Вивчення та аналіз наукової літератури свідчить, що дослідники по різному оцінюють роль венчурного капіталу у формуванні економіки інноваційного типу.

Ільїна М.Ю. вважає, що ключова роль венчурного капіталу полягає у забезпеченні взаємодії суб'єктів інноваційної діяльності на початкових стадіях інноваційного процесу, важливою особливістю якого є заповнення розриву між власними або державними коштами, з одного боку, і джерелами реального сектора економіки – з іншого [1, с. 9].

Мяць С.Б. при визначенні ролі венчурного капіталу виділяє його значення у фінансовій сфері, яка полягає в наступному:

– акумуляція фінансових ресурсів як юридичних, так і фізичних осіб. Це дає можливість, по-перше, залучити додаткові інвестиції в перспективні, наукомісткі галузі; по-друге, вилучити з обігу частину готівкових коштів і таким чином знизити тиск на товарні і грошові ринки, стабілізувати курс національної валюти;

– норма прибутку в венчурному бізнесі вище, ніж середня по економіці. Це дозволяє залучити в цю сферу іноземний капітал, грошові кошти вітчизняних інвесторів, що значно покращує стан на фінансовому ринку країни;

– суб'єкти венчурної діяльності беруть участь у формуванні доходів бюджету. З розвитком венчурної діяльності, зростанням доходів учасників венчурної діяльності збільшуються і доходи бюджету (у формі податків) від цієї діяльності;

– поряд з бюджетним венчурний механізм стає ще одним способом перерозподілу фінансових ресурсів в масштабах економіки завдяки певним перевагам: оперативність, відсутність лобіювання, суб'єктивістських підходів у розподілі фінансових ресурсів [2].

На думку Комарової І.П. венчурний капітал відіграє величезну мотиваційну роль, спонукаючи підприємства до переорієнтації типу розвитку, до активізації науково-технічної діяльності, внаслідок чого прискорюються

трансформаційні процеси в економіці, інтенсифікується її перехід на інноваційний сценарій розвитку [3, с. 13].

Любова Т.Г. на основі дослідження процесу формування і розвитку ринку венчурного капіталу в зарубіжних країнах виокремила соціально-економічну роль венчурного капіталу, а саме:

- сприяє підвищенню гнучкості виробництва, його адаптації до мінливих умов;

- позитивно впливає на стан зайнятості в країні;

- знижується технологічна залежність країни від імпортованих технологій, підвищується міжнародна конкурентоспроможність держави [4, с.12].

Ряд дослідників роль венчурного капіталу в інноваційному розвитку економіки виокремлюють на різних економічних рівнях: на мікрорівні венчурний капітал виступає джерелом розвитку малих і середніх інноваційних підприємств; на мезорівні – виконує функцію стимулювання розвитку ряду високотехнологічних галузей; на макрорівні він є основою структурної модернізації економіки, її переходу на інноваційний сценарій розвитку; на мегарівні венчурний капітал, приймаючи форму транснаціонального венчурного капіталу, сприяє зміцненню глобальних світогосподарських зв'язків, активізуючи процеси міжнародного трансферу знань і технологій та підвищуючи загальний рівень науково-технологічного розвитку всього світового співтовариства [3, с. 14; 5; 6. с. 230].

Проведені нами дослідження ролі венчурного капіталу в розвитку інноваційних процесів в Україні свідчать, що він знаходиться лише на початковій стадії становлення і тому не виконують свого головного призначення – залучення коштів на розвиток інновацій. на даному етапі інноваційна складова діяльності венчурних фондів не має законодавчого підґрунтя і практично не реалізується. Крім того, непрозорість структури активів інститутів спільного інвестування вельми ускладнює дослідження їх ролі в розвитку інноваційних процесів у економіці [7, с.102].

Аналіз економічної літератури з проблеми визначення ролі венчурного капіталу в контексті розвитку інноваційної економіки та власні дослідження дають можливість зробити висновок, що він відіграє особливу роль, забезпечуючи залучення початкового інвестиційного, довгострокового, високоризикового капіталу, який має переважну спрямованість на активізацію науково-технічної та інноваційної діяльності. Венчурний капітал дозволяє реалізовувати передові ідеї, мотивує підприємства на розробку інноваційних проектів з метою підвищення їх конкурентоспроможності з одного боку, а з іншого інноваційні технології сприяють підвищенню якості товарів і послуг, що в свою чергу сприяє підвищенню якості життя людей. Отже, даний капітал активізує інноваційну діяльність не тільки як особливий фінансовий ресурс, а і як активний генератор науки, виробництва та ринку.

Література

1. Ильина, М.Ю. Формирование и использование венчурного капитала субъектами инновационной деятельности [Текст]: автореф. дис. ... канд. экон.

наук: 08.00.05 / М.Ю. Ильина; [Финансовый университет при Правительстве Российской Федерации]. – М., 2013. – 26 с.

2. Мять, С. Источники и формы развития венчурного капитала [Электронный ресурс] / С. Мять // Журнал международного права и международных отношений 2006. – №4. – Режим доступа: <http://evolutio.info/content/view/1068/181/>.

3. Комарова, И.П. Венчурный капитал как фактор инновационного развития трансформирующейся экономики [Текст]: автореф. дис. ... канд. экон. наук: 08.00.01/ И.П. Комарова; [ГОУ ВПО «Российская экономическая академия им. Г.В. Плеханова»] М., 2009. – 23 с.

4. Любова, Т.Г. Рынок венчурного капитала и особенности его формирования в транзитивной экономике [Текст]: автореф. дис. ... канд. экон. наук: 08.00.01/ Т.Г. Любова; [ГОУВПО «Челябинский государственный университет»]. – Ч., 2004. – 24 с.

5. Пугановская, Т.И. Исследование использования венчурного капитала как источника инновационных инвестиций [Электронный ресурс] / Т.И. Пугановская, Т.В. Елисеева// Проблемы региональной экономики. – 2011. – Выпуск 16. – Режим доступа: http://reges.ru/archive/index.php?infoblock_id=95.

6. Головінов, О.М. Венчурне фінансування як умова активізації інноваційної діяльності [Текст] / О.М. Головінов // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – 2011. № 3(51). – С. 224–233.

7. Краус Н. М. Інноваційна діяльність та венчурний капітал в системній модернізації національної економіки: монографія / Н. М. Краус, О. М. Шевченко. – Полтава: Дивосвіт, 2013. – 184 с.